

**XVII. državno natjecanje iz hrvatskoga jezika
24. travnja 2012.**

prvi (I.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu i na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati crnom ili plavom kemijskom olovkom na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljavanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti napisani pisanim slovima.
9. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pismenu žalbu.

Želimo ti uspjeh na natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)
2. _____
(član Državnoga povjerenstva)
3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

1. Upiši kratice (N, G, D, A, V, L, I) iznad svih sklonjivih riječi.

Upoznati smo s temeljnim pravima koja pripadaju svim ljudskim bićima. Konvencija o pravima djeteta, jasna i bezuvjetna, zahtijeva od vlada da zaštite prava svakoga djeteta. Zato, djeco, ta prava moraju poznavati svi građani.

3	
---	--

2. Ispiši nepromjenjive riječi i odredi im vrstu.

Svaki čovjek nosi dvije vreće: jednu sprijeda, a drugu straga, obje pune mana. Pred sobom, blizu očiju, nosi vreću tuđih mana. Vlastite su mane skrivene daleko od pogleda. Ljudi svoje mane jedva primjećuju, dok tuđe dobro vide.

riječ	vrsta riječi

3	
---	--

3. Upiši č/ć.

Pred carskom je pala__om neko__ cvao grmi__ no__urka.

Jaha__, nose__i zape__a__eno pismo, pregazi grmi__ak.

Mo__ni osvaja__ na raskrižju su__utno pogleda vodi__a.

Po najve__oj hladno__i nemo__no je slušao dje__ji pla__.

3	
---	--

9	
---	--

4. Zaokruži riječi koje treba pisati velikim početnim slovom.

zbog orkanske je bure na senjskom području otežan promet ovim dijelom hrvatskoga primorja. samo za osobna vozila otvorena je jadranska magistrala od bakra do svete marije magdalene. na masleničkome je mostu zabranjen promet autobusima. prema podacima državnoga hidrometeorološkog zavoda na području primorsko-goranske županije najviše je snijega palo u crnom lugu, središnjem naselju crnoluškoga kraja u gorskome kotaru i glavnome ulazu u nacionalni park risnjak. za gorane sibirske hladnoće nisu ništa neobično pa su delničani uživali u snježnim radostima na -10 celzijevih stupnjeva. ekipe hrvatskih cesta i oružanih snaga republike hrvatske čiste ceste na benkovačkome području te pomažu stanovnicima vrgorca i imotske krajine.

5	
---	--

5. Upiši ije/je.

Nasm__šeni bl__di m__sec zagledao se u r__ku. Ponad njega bl__šte probl__d__le zv__zde. S__na anđela čuvara zatamni m__sečinu i ostavi na nebu zv__zdano jato. Na s__nicima zamirisalo sv__že s__no. Uzjogunili se janjci. Iz nabreklog se vimena sl__va ml__ko. Pet puta glasnim p__vom zazvao jutro p__vac.

4	
---	--

6. Preoblikuj rečenice u izjavne tako da glagole napišeš u istome licu i broju, ali u zadanome obliku.

Ne prolijevaj suze! (kondicional I.)

Smij se često! (imperpekt)

Neka nađu prijatelje! (aorist)

3	
---	--

12	
----	--

7. Zaokruži točno.

Odlučila sam da ću *do kraja/dokraja* tjedna pročitati knjigu.

Na moru je *pocrvenila/pocrvenjela* od sunca.

Potamnila/potamnijela je svoju dugu kosu.

Automobilom često *pretiče/pretječe* na nedopuštenome mjestu.

3	
---	--

8. Napiši kratice podcrtanih riječi.

Ove godine postao sam učenik 1. razreda Srednje škole doktora Antuna Barca. Škola je 10 kilometara udaljena od moje kuće. U školi mi se mnogo toga sviđa, na primjer kantina, veliki odmori, jedna Marina i slično. Nota bene, Marinina majka, to jest gospođa Jurić, radi u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti. Nastavnica Maja Horvat, pofesorica povijesti, moja je razrednica. Najviše volim engleski jezik. Želim studirati u Sjedinjenim Američkim Državama i postati inženjer.

ove godine	_____	to jest	_____
razred	_____	gospođa	_____
Srednja škola	_____	Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti	_____
doktor	_____	profesorica	_____
kilometar	_____	povijest	_____
na primjer	_____	engleski	_____
i slično	_____	Sjedinjene Američke Države	_____
nota bene	_____	inženjer	_____

4	
---	--

9. Upiši rečenične znakove tako da rečenice imaju drukčiji smisao.

Vikao sam Ti ne on

Vikao sam Ti ne on

2	
---	--

9	
---	--

10. Zaokruži pogrješno napisane riječi.

Njih troje sjedi u mračnoj kući pod čadžavim gredama: na kladi uz vatru Frane, za niskim stolom mješa kašu za večeru Mara, a na kovčegu uza zid čući, vrebajući kao divlja mačka, kuštrava kći.

(V. Kaleb)

3	
---	--

11. Zaokruži slovo ispred točno napisane rečenice.

- a) S nikim na svijetu se nebi mijenjao.
- b) Ni s kim se na svijetu ja ne bi mijenjao.
- c) Ni sa kim se na svijetu ne bih mjenjao.
- d) Ni s kim na svijetu ne bih se mijenjao.

1	
---	--

12. Zadatak ima dva dijela.

1. Ispiši glagole u infinitivu.

2. Odredi ih po glagolskome vidu i predmetu radnje.

Legnem na meku travu i sjećam se djetinjstva. Za vjetrovitih dana puštamo zmajeve.

glagol u infinitivu	glagolski vid	glagoli po predmetu radnje

3	
---	--

13. Zaokruži slova ispred točno napisanih rečenica.

- a) „Domovino, lijepa naša domovino, simbole naše duše!“, uzvikuje Antun Gustav Matoš.
- b) „Samo lijepa naša domovina mogaše stvoriti ljepotu našega jezika,“ zaključuje Matoš u svojem eseju.
- c) „Hrvatski je jezik“, piše Matoš, „buran kao senjska bura, mekan kao dvojnice i veseo kao tambura.“
- d) U svojoj autobiografiji piše: „Ja sam Bunjevac podrijetlom, Srijemac rodom, a Zagrepčanin odgojem.“

2	
---	--

9	
---	--

14. Zadatak ima dva dijela.

- 1. Napiši rečenicu u skladu s jezičnom normom.**
- 2. Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.**

Dragi moj tko još sluša Bob Dylana i Rolling Stonese?!

U rečenici *Dragi moj tko još sluša Bob Dylana i Rolling Stonese?!* prekršene su sljedeće jezične norme:

- leksička i gramatička
- gramatička i stilistička
- pravopisna i leksička
- pravopisna i gramatička.

2	
---	--

15. Zaokruži riječi u kojima je došlo samo do morfološki uvjetovanih alternacija.

Kad uvene lišće i prašina se slegne, a šuma poprimi smečkaste nijanse, momci odijevaju nošnje, pjevaju i kliču.

3	
---	--

16. Zadatak ima dva dijela.

- 1. Ispiši u tablicu riječi u kojima su provedene fonološki uvjetovane alternacije.**
- 2. Imenuj sve glasovne promjene.**

Pažljivo ću odabrati i odijeliti dio dokumenata iz tisuću sedamsto šezdeset i šeste godine. Oduvijek želim istražiti hrvatske plemićke grbove.

riječ	glasovne promjene

5	
---	--

10	
----	--

17. Ispiši korijenske morfeme iz podcrtanih riječi.

Učiteljica je izmislila priču o zmijoljupcu i nasmijala djecu.

4

18. Popuni tablicu zvonačnicima (sonantima) iz imena i prezimena.

Vjera Ljubić.

zvonačnik	po tvorbenome načinu	po tvorbenome mjestu
	protočnik (tekućnik ili likvida)	nepčanik (palatal)
	približnik	nepčanik (palatal)
	približnik	zubno-usnenik (labiodental)
	protočnik (tekućnik ili likvida), treptajnik (titrajnik ili vibrant)	desnik (alveolar)

4

19. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj se fonem /n/ u govoru ostvaruje kao [m].

- a) On ga želi.
- b) On nas gleda.
- c) On bi došao.
- d) On sluša glas.

1

20. Spoji rečenice s odgovarajućim izgovornim svojstvom (npr. 4. d).

- 1. Liba libi glize lep. a) izgovorna svojstva uvjetovana lokalnim idiomom
- 2. I ja sam učio rvacki. b) ekspresivna svojstva glasova
- 3. Lišće šušti, kiša pljušti. c) individualna izgovorna svojstva

1. _____, 2. _____, 3. _____.

2

11

21. Zaokruži slova ispred točnih odgovora.

U Ujevićevu stihu *Lupa bura tmurnih ura*, ugođaj je ostvaren:

- a) niskim tonom stražnjeg otvornika
- b) dvousnenim zatvornicima
- c) piskavim suglasnicima
- d) prednjim, svijetlim otvornicima.

2	
---	--

22. Zaokruži slovo ispred rečenice kojom je ostvaren dojam eufoničnosti ili blagoglasja.

- a) Ne, mene nema.
- b) Daj Darku kupus.
- c) On je pao u očaj.
- d) Zebra brzo trči.

1	
---	--

23. Upiši naglaske iznad podcrtanih riječi.

Kad je ušla kroz vrata, ovio sam nježno ruke oko njezinoga vrata.

Imenica roda ženskoga je roda.

4	
---	--

24. Navedi pravogovorno pravilo koje treba primijeniti pri izgovoru podcrtane riječi.

Dogodilo se to samo jedanput.

1	
---	--

25. Zadatak ima dva dijela.

- 1. Označi naglaske i dužine u svim rečenicama.
- 2. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj je došlo do oslabljenog preskakanja naglasaka na proklitiku.

- a) Na noge, junače!
- b) Izadi sa mnom!
- c) Ne plešem.

4	
---	--

12	
----	--

26. Označi izgovorne (naglasne) cjeline okomitim crtama.

1	
---	--

Navukla sam na sebe najnužnije i odvezla se na kolodvor.

27. Zaokruži slovo ispred primjera u kojem je točno označena rečenična intonacija.

(oznake: silazna intonacija ↘, uzlazna intonacija ↗)

↘ ↗
a) Pozvao je Maju, Filipa i Leona.

↘ ↗ ↘
b) Zaboravio si? Nazovi ga i pitaj.

↗ ↗ ↘
c) Ja? Nazovi ga ti sam i pitaj!

1	
---	--

28. Zaokruži slova ispred rečenica u kojima se enklitika nalazi na ispravnome mjestu.

- a) Djeca bez roditelja su bila najžalosnija.
- b) Uporaba je tuđica tvrd orah za neuke ljude.
- c) Tuđa vlastita imena (Hugo) se pišu izvorno.
- d) Mi te ništa ne pitamo o tvojim planovima.

2	
---	--

29. Zaokruži slovo ispred rečenice napisane u žargonu.

- a) Moj je stari frend upao u rokersku fazu i sad svira u bendu.
- b) Mahnula mi je i drugom rukom pa nestala u gradskoj vrevi.
- c) Šta da ti kažem, misecima niko nije ni kuvo ni jeo ni spavo.
- d) Pri sake hiže, pod oblokem, bil je lepi vrtec ograjen z šibjem.

1	
---	--

30. Imenuj narječje i izgovor.

Ta šta si se zaplakala. Vama, eto, mladost prošla bez pesme.

narječje _____

izgovor _____

2	
---	--

7	
---	--

31. Napiši rečenice hrvatskim standardnim jezikom.

Zač ni već svitla na ten svitu?

Gdo me to v noči gledi z neba?

2

32. Opiši fonološke značajke kajkavskoga narječja u zadanim riječima.

Vučitelj¹ je v ruki držal belu rožu².

1 – učitelj, 2 – cvijet, ružu

pr. vučitelj	Ispred samoglasnika na početku riječi javlja se suglasnik v.
ruki	
držal	
belu	

3

33. Zaokruži slovo ispred tvrdnje koja opisuje zajedničko svojstvo čakavskoga i kajkavskoga narječja.

- a) Umjesto *cr* govori se *čr* (črn).
- b) *Lj* se često zamjenjuje suglasnikom *j* (zemja).
- c) Krajnje *m* zamjenjuje se s *n* (jesan).
- d) Svi govori imaju četveronaglasni sustav.

1

34. Zaokruži slovo ispred netočne tvrdnje.

- a) Sumerani su se prvi koristili pismom.
- b) Sumerani su se koristili alfabetom.
- c) Prometni su znakovi piktogrami.
- d) Ikone na računalu su ideogrami.
- e) Latinica je alfabetsko pismo.

1

7

35. Zaokruži da ili ne.

- a) Prvi je zapisani slavenski jezik staroslavenski. DA NE
b) Stariji je tip glagoljice uglata ili hrvatska glagoljica. DA NE
c) Staroslavenski je jezik imao šest samoglasnika. DA NE
d) Staroslavenski jezik nije imao glasove ć, đ, dž. DA NE

4	
---	--

36. Napiši naslove tekstova kojima pripadaju citirani ulomci.

- a) Prije, dakle, Slaveni ne imahu pisma, nego crtama i urezima brojahu i gatahu, jer bijahu pogani. Pokrstivši se, trudahu se slavensku riječ zapisivati latinskim i grčkim pismenima, bez sustava.

- b) V ime Božje. Amen. Let gospodnjih 1288, indicio prvo, dan 6. miseca jenvara. Va vrime ubo velikih muži, gospode Fedriga, Ivana, Levnarda, Dujma, Bartola i Vida, krčkih, vinodolskih i modruških knezi.

- c) I tako sramotni i nevirni Hrvati (...) počеше krv prolivati svoga dobroga kralja Zvonimira koji prokle tada nevirne Hrvate (...) da bi veće nigdar imali gospodina od svoga jazika.

3	
---	--

37. Poredaj događaje kronološki (rednim brojevima od 1. do 4.).

redni broj

_____ Ćiril i Metod dolaze u Moravsku poučavati Slavene vjeri, slavenskomu jeziku i pismu.

_____ U pismu upućenom senjskom biskupu Filipu papa Inocent IV. dopušta slavensko bogoslužje i uporabu glagoljice.

_____ Nastaju prvi hrvatski tekstovi zapisani u kamenu (Krčki natpis, Valunska ploča).

_____ U Senju djeluje glagoljska tiskara koju je osnovao kanonik Blaž Baromić.

1	
---	--

8	
---	--

38. Pročitaj tekst i odgovori na pitanja.

I obujamši¹ vsu Grčiju i Bulgariju, Bosnu i Rabaniju², Turci nalegoše³ na jazik hrvatski posilajuć zastupi⁴ velike. (...) Tagda že gospoda hrvatska i bani hrvatski dvigoše vojsku protivu njim, boj zastupni v polji velijem Krbavskom.

1 – zauzevši, 2 – Albaniju, 3 – navališe; 4 – čete

1. Imenuj autora citiranoga teksta.

2. Što znači podcrtana riječ u zadanome kontekstu?

nalegoše na jazik hrvatski _____

3. Zaokruži slovo ispred točne tvrdnje.

Citirani je tekst u originalu pisan:

- a) latinicom i latinskim jezikom
- b) latinicom i čakavskim narječjem
- c) bosančicom i hrvatskom redakcijom crkvenoslavenskoga jezika
- d) glagoljicom i hrvatskom redakcijom crkvenoslavenskoga jezika.

3	
---	--

39. Zaokruži slovo ispred točne tvrdnje.

- a) Misal po zakonu rimskoga dvora tiskan je 22. veljače 1435.
- b) Misal po zakonu rimskoga dvora tiskan je latinicom.
- c) Tekst Misala po zakonu rimskoga dvora tiskan je u dvjema bojama.
- d) Misal po zakonu rimskoga dvora tiskan je u Senju.

1	
---	--

40. Zaokruži slova ispred točnih tvrdnja.

- a) Prva je tiskana pjesnička zbirka u Hrvata na latinskome jeziku.
- b) Red i zakon zadarskih dominikanki zapisan je na crkvenoslavenskome jeziku.
- c) Marko Marulić većinu je svojih djela napisao na hrvatskome jeziku.
- d) Valunska je ploča napisana na hrvatskome i latinskome jeziku.

2	
---	--

6	
---	--